

12.12.2022

Dnro H 00243/22

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: Lausunto oikeudenhoitoa koskevasta valtioneuvoston selonteosta
(VNS 13/2022 vp)

Viite: Asiantuntijapyyntö 1.12.2022

Valiokunnan kokous: 13.12.2022 klo 10:15

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt markkinaoikeudelta kirjallista asiantuntijalausuntoa oikeudenhoitoa koskevasta valtioneuvoston selonteosta (VNS 13/2022 vp).

Markkinaoikeus esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Kuten valtioneuvoston selonteossakin todetaan, oikeudenhoidon kokonaisuus on laaja. Tähän nähden markkinaoikeus onkin tässä asiantuntijalausunnossaan keskittynyt oikeastaan yksinomaan selonteon tuomioistuinlaitosta koskeviin osuuksiin sekä aivan erityisesti erityistuomioistuimia ja ennen kaikkea markkinaoikeutta koskeviin osuuksiin.

Yleisesti ottaen voidaan esittää suuri tyytyväisyys siihen, että valtioneuvosto on päättänyt ensimmäisen oikeudenhoidon selonteon laatimiseen. Tätä on pidettävä erinomaisena asiana.

Markkinaoikeuden näkemyksen mukaan selontekoa voidaan yleisesti ottaen pitää myös sisällöllisesti onnistuneena. Siinä annetaan hyvä kuva yhtäältä suomalaisen oikeusvaltion ja oikeudenhoidon perusvahvuuksista, mutta toisaalta myös suurimmista ongelmista ja haasteista.

Markkinaoikeus yhtyy selonteossa esitettyyn siitä, että nykyisellään suurimpina ongelmina on pidettävä oikeusprosessien keston liiallista pituutta sekä erityisesti riitaprosesseja ajatellen oikeudenkäyntien kalleutta.

Selonteossa tuodaan edellä mainittuun liittyen onnistuneesti esille oikeudenhoidon määrärahojen riittämättömyys sekä se, kuinka tältä osin kysymys on jo pidempään vallinneesta ongelmasta. Henkilöresurssien riittämättömyys heijastuu puolestaan henkilöstön ylisuurina työkuormina, mikä pidempään jatkuessa ei voi olla aiheuttamatta huolta henkilöstön jaksamisesta.

Selonteossa todetusti oikeudenhoito vaatii pysyvän vuosittaisen lisäresursoinnin, jotta oikeusprosessien kesto voitaisiin lyhentää ja näin entistä paremmin vastata kansalaisten ja yritysten oikeusturvaodotuksiin.

Ottaen huomioon edellä todettu siitä, että oikeudenhoidon kokonaisuus on laaja, on sinänsä täysin ymmärrettävää, että tarkastelukulma selonteossa on tullut pitää riittävän yleisenä. Tästä huolimatta ei voi olla esittämättä jonkinlaista toivetta siitä, että erityistuomioistuimia, ml. markkinaoikeutta, olisi selonteossa käsitelty edes hieman laajemmin.

Esimerkiksi markkinaoikeutta koskevassa jaksossa voinut hyvin tuoda esiin yhtäältä yhteydet luvussa 6 (Siviiliasioiden käsittely) ja luvussa 7 (Hallinto-oikeudelliset asiat ja niiden käsittely) esitettyyn myös markkinaoikeuden osalta. Tämän lisäksi olisi voinut tuoda esiin, että esimerkiksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston lisäresursoinnilla on hyvin vastaava vaikutus markkinaoikeuden lisäresurssitarpeisiin kuin mitä selonteossa on käsitelty rikosprosessin osalta.

Edellä mainittu toive erityistuomioistuimia koskevasta hieman laajemmasta käsittelystä päätee myös selonteon liitteenä 1 olevaan luetteloon toimenpideehdotuksista.

Markkinaoikeutta ei vaikuttaisi mainitun nimenomaisesti yhdenkään toimenpide-ehdotuksen yhteydessä.

Edellä mainitussa suhteessa olisi voinut tuoda esiin ensinnäkin sen, että uudistettaessa esimerkiksi riita-asioita koskevia menettely- tai oikeudenkäyntikulusäännöksiä taikka hallintoprosessia koskevia menettelysäännöksiä taikka tuomioistuinten kokoonpanosäännöksiä olisi tärkeää muistaa ottaa tarkastelussa erikseen huomioon sekä oikeudenkäymiskaarta että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia soveltava markkinaoikeus erityistuomioistuimena sekä tarkastella lisäksi sitä, missä määrin kaavaillut uudistukset vaikuttavat perustellulta myös markkinaoikeuden kannalta.

Edellä mainitun lisäksi olisi toimenpide-ehdotusten luetteloon nähnyt mielellään sisältyvän jonkinlaisen maininnan markkinaoikeuden toimivallan ja markkinaoikeudessa nykyisin käsiteltävien asioiden menettelysäännösten arvioinnista lähitulevaisuudessa. Näihin liittyvistä kysymyksistähän myös lakivaliokunnalla on hyvää omakohtaista kokemusta paitsi viime vuosilta, niin aivan viime viikoiltakin.

Jussi Karttunen
markkinaoikeuden ylituomari